

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VII. Solvitur difficile argumentum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

potius est peccato habituali Adami, consistenti in privatione, quam peccato ejus actuali, importanti de formalialiquid positivum.

136. In tabis : Peccatum habituale Adami erat ejusdem speciei cum actuali, aliis tranſa. e. o actu non manſiſſet idem peccatum ſecundum ſpeciem: Ergo ſi peccatum actuale Adami conſiſtebat in positivo, idem dicendum erit de habitu-ali; ſubindeque de peccato originali quod in nos tranſtunditur, cum illud, ut jam dicebamus, peccato habituali Adami aſſimuletur.

137. Reſpondeo diſtinguendo Antecedens : erat ejusdem ſpeciei in genere moris, concedo Antecedens in eſſe phyſico, nego Antecedens, & Conſequentiam. Explicatur ſolutio exemplo peccati commiſſionis & omiſſionis. Licet enim peccata commiſſionis & omiſſionis ex eodem motivo procedentia, ſint ejusdem ſpeciei in eſſe moris, ut ſupra oſtendimus; quia tamen phyſicè aut metaphyſicè loquendo pluſquam ſpecie inter ſe differunt, hujusmodi convenientia ſpecifica in eſſe moris, non impedit quòd unum ſit poſitivum, & aliud privativum. Ita ſimiliter, quamvis peccatum originale, & peccatum actuale Adæ, & univerſaliter peccatum habituale & actuale ex eo relinquitur, ſint ejusdem ſpeciei in eſſe morali, & prudenti æſtimatione hominum, tum quia habituale, cum ſit terminus actualis, receditur ad illud; tum etiam quia ſunt contra eandem legem, & ex eodem motivo procedunt; hoc tamen non obſtat quòminus in eſſe phyſico ſpecie & pluſquam ſpecie inter ſe differant, & unum in positivo, aliud in privativo conſiſtat.

S. VII.

Solvitur difficile argumentum.

138. OBJICIES ultimò : Privatio juſtitie originalis eſt pœna peccati originalis : Ergo in tali privatione nequit eſſentia culpæ originalis conſiſtere. Antecedens expreſſè docetur à S. Thoma infra quaſt. 8. c. art. 5. ubi ait: *Subtractio originalis juſtitie habet rationem pœnae, ſicut etiam subtractio gratie. Item qu. 5. de malo art. 1. ſic concludit: Conveniens pœna peccati originalis eſt subtractio gratie, & per conſequentem viſionem divinam, ad quam homo per gratiam ordinatur.* Ratio etiam id ſuadet : nihil enim eſt magis commune & decantatum, quam quòd juſtitia originalis Adami & ejus poſteris ablata ſit in pœnam peccati. Conſequentia verò probatur : Pœna ſupponit in ſubjecto culpam, cum idcirco pœna inducatur, quia ſubjectum eſt illà dignum ratione culpæ: item pœna eſt à Deo, utpote ſimpliciter bona, & ſecundum ordinem divinæ juſtitie & ſapientie, non verò culpa, cum ſit mala moraliter : Ergo ſi privatio juſtitie originalis ſit pœna peccati originalis, non poteſt eſſe ipſa culpa originalis formaliter, ſeu ratio formalis conſtitutiva illius.

139. Hoc argumentum valde torquet & exercet Theologorum ingenia, unde ut ab illo ſe expediant, varias ſolutiones & dicendi modos excogitarunt. In primis aliqui negant abſolutè Antecedens, & dicunt privationem juſtitie originalis eſſe duntaxat effectum peccati originalis, non verò pœnam illius.

Sed hæc ſolutio diſplicet : Primò quia manifeſte repugnat doctrinæ D. Thomæ locis citatis. Secundò, quia ſuppoſito quòd Deus ſtatuert conferre hominibus juſtitiam originalem, illoſ-

A que ad ordinem ſupernaturalem per gratiam evehere, non poteſt illis juſtitiam vel gratiam auferre, niſi in pœnam alijus peccati; ſicut ſuppoſito quòd alicui gratiam contulerit; non poteſt ſuſpendere concurſum ipſam conſervantem, niſi propter indignitatem ſubjecti ratione culpæ. Ergo quòd Deus juſtitiam originalem vel gratiam non conferat, pœna eſt alicujus peccati. Tertio, Non eſſe gratiæ vel juſtitie originalis in parvulis, eſt illis diſconveniens & malum, & aliunde eſt à Deo : Ergo obtinet rationem pœnæ; omne namque malum quòd eſt à Deo, cum prout ſic culpa eſſe non poſſit, neceſſariò habet rationem pœnæ. Denique, dato, & non conſeſſo, quòd privatio gratiæ aut juſtitie originalis ſit effectus, & non pœna originalis peccati, non ſolvitur difficultas argumenti propoſiti; cum effectus culpæ non minus eam præſupponat, quam pœna illi debita Unde

Reſpondent alii, privationem gratiæ aut juſtitie originalis in parvulis eſſe pœnam, non quidem culpæ originalis ipſis intrinſeca, cum ſit eà poſterior, ſed peccati originalis originantis, nempe peccati actualis, quò Adamus in perſona omnium deliquit; unde tale peccatum præſupponit, & non conſtituit. Ita Vazquez hic diſp. 132. c. 10.

Sed hæc etiam ſolutio communiter rejicitur, quia negari non debet eſſe intrinſeca in pueris peccato originali infectis pœnæ condignitatem; non enim propter ſolum peccatum actuale, quòd Adamus commiſit, ſed etiam propter originale, quòd ad eos traduxit, excluduntur à regno Dei, & privantur gratiæ & originali juſtitia; quamvis hujusmodi pœnæ utriusque peccato diverſimodè correfpondeant, peccato ſcilicet actuali Adæ tanquam demerito, peccato verò originali ſicut termino ejusdem peccati actualis, in quo ipſius demeritum virtualiter permanet.

His ergo ſolutionibus rejectis, dicendum eſt, privationem juſtitie originalis, quantum ad primarium ejus effectum, qui eſt ſubjicere mentem Deo ut ultimo fini, non eſſe pœnam peccati originalis, ſed potiùs rationem formalem conſtitutivam illius; quantum verò ad alios effectus ſecundarios, qui ſunt ſubjecto corporis ad animam, & appetitus inferioris ad ſuperiorem, eſſe illius pœnam, ex privatione enim horum effectuum juſtitie originalis, oriuntur in homine concupiſcentia, fomes peccati, neceſſitas moriendi, morbi, & aliæ hujus vitæ pœnalitates, quæ ſunt pœnæ peccati originalis, & effectus illius. Vel ut dicunt Salamancaſes : privatio gratiæ ſeu juſtitie originalis poteſt conſiderari dupliciter; primò in quantum eſt mala Deo & tollit ſubjectionem ipſi debitam; ſecundò ut eſt mala homini, & quatenus tollit perfectionem ipſi promiſſam & debitam, illumque in ſeipſo perſequentem : quemadmodum ipſa gratia ſanctificans, quæ tali privationi opponitur, poteſt conſiderari vel ut eſt bonum hominis, & quædam forma dans ejus animæ maximam perfectionem, ſcilicet participationem divinæ naturæ, quæ redditur in ſeipſa bona, ſancta, perfecta, & veluti deiformis, vel ut eſt bonum Dei, & quatenus animam Deo ut ſponſo tradit, & ut ultimo fini ſubjicit. Si privatio gratiæ aut juſtitie originalis primo modo ſpectetur, habet rationem culpæ, cum ſit averſio moralis & volutaria à Deo ut fine ultimo: ſi ſecundo modo, habet rationem pœnæ, cum ſit mala & diſconveniens homini, & à Deo ordinata contra deordinationem & deformitatem culpæ.

Nec obstat quod illæ formalitates non realiter, sed virtualiter tantum inter se distinguantur; quia ut ait D. Thomas qu. 1. de malo art. 4. ad 1. *idem secundum diversa potest esse culpa & pœna, non tamen secundum idem.*

Dices primò: Culpa non est à Deo: Sed privatio iustitiæ originalis, ut subiciens mentem Deo ut ultimo fini, ab ipso causatur: Ergo non habet rationem culpæ. Minor probatur: Iustitia originalis, ut subiciens mentem hominis Deo ut ultimo fini, est habitus pendens à Deo in fieri & conservari: Ergo carentia illius est à Deo subtrahente auxilium, quo producat vel conservetur.

Respondeo quod quamvis carentia iustitiæ originalis ut subiciens mentem Deo, physice sumpta, seu ut proveniens ex subtractione auxilii divini, sit à Deo, quia sub hac ratione est tantum pœna, cum propter culpam Deus subtrahat tale auxilium; carentia tamen iustitiæ originalis ut subiciens mentem Deo, moraliter spectata, & ut volita voluntate capitis, sub qua tantum ratione potest dici culpa, non est à Deo, quia ut voluntaria sequitur ad actum voluntatis Adami, non prout ille actus erat à Deo efficiente, sed in quantum erat à voluntate Adæ deficiente.

Si dicas secundo, pœnam debere præsupponere culpam: respondetur quod etiam privatio physica iustitiæ originalis, quæ est pœna peccati originalis, præsupponit eandem privationem ut voluntariam, sub qua formalitate habet rationem culpæ: prius enim est nostro modo intelligendi privationem illam voluntariam esse voluntate nostri capitis, quam illam infligi à Deo; idèò namque Deus nobis nascentibus subtrahit auxilium iustitiæ originalis productivum, quia voluntate primi parentis voluimus iustitiæ originali privari.

Ex his interres, ad rectè concipiendum totum culpæ originalis processum, quatuor esse distinguenda signa seu instantia rationis. In primis enim concipere debemus puerum sub debito habendi gratiam ex pacto in paradiso inito inter Deum & Adamum. Deinde intelligere debemus, peccatum Adami respicere hunc puerum tanquam membrum ipsius Adami, & causare in ipso aversionem voluntariam à Deo ut ultimo fine, seu voluntariam privationem subiectionis debitæ ipsi Deo, in qua originalis culpa formaliter consistit. Tertio intelligendus est idem puer, ratione utriusque peccati, tum Adami, tum proprii, indignus ut Deus ipsi gratiam promissam conferat, subindeque dignus ut denegetur ei ipsa gratia, quatenus est bona eidem puero, ordinaturque ad illum perficiendum. Denique intelligere debemus, Deum, utroque peccato ad punitionem pueri provocatum, denegare suum concursum collativum gratiæ, & hac denegatione causare ipsius gratiæ privationem, non prout hæc privatio tollit subiectionem debitam Deo, sed ut tollit perfectionem promissam & debitam puero, illumque in seipso perficientem, quo pacto talis privatio habet rationem pœnæ.

Dices: In illo secundo instanti, seu signo rationis, in quo intelligimus peccatum actuale Adami causare in puero privationem subiectionis ad Deum, etiam intelligimus Deum ut negantem concursum collativum gratiæ, atque idèò ut punientem puerum per talem negationem; aliàs deberemus tunc concipere Deum gratiam infundentem: Ergo tam tunc concipimus pue-

Tom. III.

rum affici privatione gratiæ ut pœnâ, quam affici privatione illius ut culpâ.

Respondeo in tali signo nihil concipi de Deo, sed ab eo præcindi; unde neque concipimus illum ut negantem concursum gratiæ, neque ut illum influentem, sed solum concipimus id quod ex parte pueri se tenet, & quod ex peccato Adami accipit; quod verò propter hoc Deus denegat gratiam, & hac denegatione seu privatione puerum puniat, pertinet ad signa sequentia.

ARTICULUS VI.

In quo subiectionis originale peccatum?

§. I.

Quorundam præmissis difficultas resolvitur.

NOTANDUM primò, quod aliquid potest esse in alio tripliciter: vel sicut in causa principali, ut filius in patre: vel sicut in causa instrumentali, ut filius in semine patris: vel sicut forma in subiecto, ut albedo in pariete, aut cæcitas in oculo, eo modo quo privatio dicitur habere subiectum.

Notandum secundo, peccatum originale posse considerari dupliciter, nempe formaliter & quoad essentiam culpæ, seu quantum ad malitiam primariam & constitutivam; & effectivè quantum ad proprietates, & effectus ex ipso derivatos, qui in ipso de materiali & secundariò importantur. His præmissis.

Dico primò, peccatum originale esse in Adamo sicut in causa principali, & in semine sicut in causa instrumentali. Ita D. Thomas hic qu. 83. art. 1. in corp. ubi sic ait: *Peccatum originale omnium hominum fuit quidem in ipso Adam sicut in prima causa principali, secundum illud Apostoli ad Roman. 5. In quo omnes peccaverunt. In semine autem corporali est peccatum originale sicut in causa instrumentali, eo quod per virtutem activam seminis traducitur peccatum originale in prolem simul cum natura humana.* Ex quibus sufficienter probata manet nostra conclusio. Unde

Dico secundo, peccatum originale prius & immediatius recipi in essentia animæ, quam in ejus potentis; imò si quoad essentiam & rationem formalem culpæ consideretur, recipi in sola essentia animæ; in potentis verò solum ratione proprietatum; vel effectuum ex ipso procedentium inveniri.

Prima pars est D. Thomæ qu. 4. de malo art. 4 & hic qu. 83. art. 2. ubi eam duplici ratione demonstrat. Prima quam habet in corpore, sic potest proponi. Peccatum originale per originem seu generationem ex Adamo traducitur in posteros: Sed origo seu generatio prius attingit animam ut terminum, quam potentias illius; Ergo prius hoc peccatum inhaeret animæ, quam ejus potentis.

Hæc ratio D. Thomæ displicet Vazquezio: Tum quia anima rationalis, cum non educatur è sinu materiæ, sed à Deo immediatè procedat, non est terminus generationis, sed creationis. Tum etiam, quia si peccatum originale, eo quod per generationem traducatur, deberet esse prius in eo quod immediatè generationem terminat, sequeretur illud immediatè recipi in toto composito: hoc enim, & non anima, immediatè per generationem attingitur.

Kkk ij

Sed